

[Justitsministeren]

Det er da rigtigt, at de 10 pct., det drejer sig om, vil få en klarere og mere retssikker stilling, hvis man gennemfører mit forslag, men det er ikke alene det, det drejer sig om. Jeg synes også, at prøveløsladelsen, når man alligevel prøveløslader ca. 90 pct., er et overflødigt omsvøbsdepartement. Hvorfor ikke gå direkte til sagen og sige, som jeg gør: vi ned sætter straffen, og så kommer de indsatte ud i overensstemmelse med, hvad domstolene har bestemt, den dag de blev dømt.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ministeren forudsætter ifølge sine bemærkninger den ganske bestemte virkning af, at vi ned sætter strafferammen, at dommenes længde også falder, og det er aldeles ikke sikkert.

Vi har jo prøvet, nemlig med hensyn til isolationsfængsling, at få domstolene til at gøre, som vi tilkendegav at vi ønskede, men vi ved fra de erfaringer, vi gjorde dér, at det ikke er altid, dommerne er enige med os. Hvis vi ikke direkte påbyder det, er det ikke sikkert, det sker, og så kommer man ikke væk fra, at prøveløsladelse i sig selv har den specialpræventive virkning, som mange ønsker at indespærring i sig selv skulle have, men som den ikke har uden særlige foranstaltninger.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg er enig med hr. Bernhard Baunsgaard, der forsøger at så lidt tvivl om virkningen af, at strafferammerne sænkes. Det er jo det eneste helt formelle middel, folketinget har i denne forbindelse, og det har vi også skrevet noget om i bemærkningerne til B 83. Men vi får forhåbentlig snart et grundlag for at vurdere, om en sænkning af strafferammerne nu også fører til en generel nedsættelse af straffene. Spørgsmålet har tidligere været fremme her i salen, og derfor vil jeg minde ministeren om det og spørge, hvordan det går med at fremskaffe det materiale, som vi skulle have om virkningen af den sænkning af strafferammerne, der skete for ca. 3 år siden. Det er klart, at den betænkelighed, som vi andre har ved forslaget på grund af usikkerhed om, hvorvidt domstolene nu også vil føl-

ge det, i høj grad må være afhængig af vores vurdering af, hvordan det virkede, da man nedsatte strafferammerne for tre år siden. Var det sådan, at det bare var toppen, der blev taget af straffen, eller blev det fulgt hele vejen ned ad skalaen? Jeg vil gerne spørge ministeren, om det materiale, som han har bebudet vil komme vedrørende dette forhold, kan ventes inden for en overskuelig tid, for det må være et meget væsentligt materiale i forbindelse med den fortsatte vurdering af spørgsmålet om prøveløsladelse.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg skal søge at fremskaffe det så hurtigt, som jeg kan, for jeg er enig med hr. Lenger i, at det er vigtigt at få det frem, så vi kan komme videre med denne sag, som jeg betragter som meget væsentlig, og som vi gerne skulle tage fat på.

Med hensyn til hr. Bernhard Baunsgaard skal jeg blot henholde mig til det svar, jeg gav før, hvori jeg citerede Dommerforeningens formand og udtrykte min tillid til, at både juridiske dommere og lægdommere vil følge de tilkendegivelser, der kommer fra folketinget.

Hermed sluttede forhandlingene.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 84:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af uhindret kommunikation mellem folketingsmedlemmer og de indsatte i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 15-18 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 85:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af arbejdspligten for de indsatte i anstalter og arresthuse samt om sikring af de indsatte strejkeret.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 86:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af vilkårene for familier, faste samlevende m.fl. til indsatte i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 87:

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af sikringsmidler i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 88:

Forslag til folketingsbeslutning om strafafsoneres krav på fællesskab under indsættelse i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er så den sidste pakke, og det er beslutningsforslag, som stort set alle vedrører de indsattes rettigheder og pligter.

Det er jo store, principielle spørgsmål, disse forslag rejser, og det vil ikke være sagligt forsvarligt at tage stilling til dem på det grundlag, vi har i dag, men det er selvfølgelig noget, man kan arbejde videre med.

Jeg vil foreslå – i lighed med, hvad jeg har sagt i forbindelse med en række af de andre beslutningsforslag – at vi afventer straffelov-

rådets udtalelse om en straffuldbyrdslov, før vi tager stilling til disse forslag.

Om beslutningsforslag B 84 vil jeg foreløbig blot bemærke, at de regler, der i dag gælder om kommunikationen mellem folketingets medlemmer og de indsatte, efter min mening på fuldt betryggende måde sikrer, at medlemmer af dette ting kan komme i kontakt med de indsatte. Da man ud fra forslaget om, at breve til folketingsmedlemmer skal afleveres til afsendelse i lukket tilstand, kunne få den opfattelse, at sådanne breve censureres, skal jeg gøre opmærksom på, at de aldrig må gennemlæses.

Jeg finder endelig anledning til kort at kommentere beslutningsforslag B 88 om strafafsoneres krav på fællesskab. Efter bemærkningerne til dette forslag vil man afskaffe adgangen til at anvende straffecelle som disciplinærstraf og adgangen til at udelukke indsatte fra fællesskaber, f.eks. for at forebygge undvigelse, voldelig adfærd eller strafbar virksomhed.

Det er rigtigt, at straffeloven giver mulighed for anvendelse af straffecelle i indtil 3 måneder. I de administrative regler er den enkelte anstaltleders kompetence imidlertid begrænset, sådan at straffecelle kun kan ikendes i indtil 4 uger. I praksis er straffecelletiderne dog væsentlig kortere. Det anføres i bemærkningerne, at der i 1983 blev ikendt straffecelle i 1.371 tilfælde. Jeg synes, der er grund til at føje til, at der i 90 pct. af disse tilfælde var tale om straffecelle i under 7 dage, og at kun én disciplinærstraf i form af straffecelle havde en længde, der gik ud over to uger.

Også for så vidt angår enrumsanbringelserne, de 1.019 tilfælde, der er nævnt i bemærkningerne, kunne man have oplyst, at kun 5 pct. af anbringelserne havde en varighed ud over 4 uger. Enrumsanbringelse bruges i øvrigt kun i tilfælde, hvor det er absolut nødvendigt, f.eks. af de grunde, som jeg lige har nævnt. Det afhænger altså helt og holdent af den indsatte selv, om han udelukkes fra fællesskab med andre indsatte.

Torben Lund (S):

Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger til hvert enkelt af forslagene.

B 84 omhandler folketingsmedlemmers og indsattes mulighed for at kommunikere med

[Torben Lund]

hinanden. Der bør naturligvis være en ubegrænset adgang til at kommunikere med hinanden. Vi skal ikke afskæres fra kommunikationen og ikke begrænses i den, men så vil jeg da også godt sige, at min erfaring er absolut positiv. Jeg har aldrig oplevet dette som noget problem, men har altid oplevet imødekommenhed fra de forskellige anstalters side, hvis der har været tale om besøg. Det mindste, man kan gøre, hvis man skal på besøg i anstalterne, vil dog være at give anstalten meddelelse om, at besøget er forestående. Det synes jeg ikke der er nogen problemer i.

B 85 om afskaffelse af arbejdspligt og sikring af strejkeret er efter min mening et meget dårligt forslag. Jeg mener, vi bør opretholde arbejdspligten, om ikke andet så ud fra et resocialiseringshensyn, idet jeg tror, beskæftigelsen i vore anstalter er meget vigtig. Jeg kunne snarere tænke mig, at vi brugte vores energi på at forbedre beskæftigelsesmulighederne i vore anstalter. Jeg tror nok, at man visse steder har nogle ikke særlig relevante beskæftigelsestilbud at give de indsatte, nogle tilbud, som ligger fjernt fra det arbejde og det liv, de indsatte vil få uden for anstalten. Dette så jeg hellere at vi brugte energi på at få forbedret.

B 88 om afskaffelse af muligheden for anvendelse af isolation mener jeg også er et dårligt forslag, men det er da klart, at enrumsanbringelser og straffecelleanbringelser skal anvendes mindst muligt og i den kortest mulige tid. De eksempler, man nævner fra forslagsstillernes side, synes jeg til gengæld ikke virker særlig betryggende, hvad angår en hensigtsmæssig praksis. Jeg tænker her bl.a. på det eksempel, at en indsat havde siddet i 11 måneder i isolation, en slags reel isolation, fordi han frygtede en medfange og ikke kunne blive placeret i et andet fængsel. Jeg håber ikke, at det eksempel er korrekt. Er det det, er der i hvert fald behov for, at vi får kigget på praksis.

Også med hensyn til lægetilsynet i forbindelse med isolation synes jeg der er behov for, at vi ser nærmere på, hvordan det fungerer, og eventuelt får lægelige vurderinger af, hvordan det fungerer i anstalterne i øjeblikket. Det samme kan jeg sige om B 87 vedrørende anvendelse af sikringsmidlerne.

Med hensyn til det sidste, B 86, om forbedring af vilkårene for de indsatte familier, vil jeg give tilslutning til to punkter, dels til,

at ægtefællen eller den faste samlever i disse tilfælde bliver betragtet som reelt enlig forsørger og dermed får de særlige muligheder for hjælp, det giver, dels til tanken om en bedre rådgivning og vejledning for familien. Begge dele kan vel medvirke til, at man i højere grad kan bevare kontakten med familien, noget, som i hvert fald vil have stor betydning, den dag den indsatte skal ud fra institutionen, ligesom det også vil medvirke til at nedsætte recidivrisikoen.

Svend Åge Petersen (KF):

Her behandler vi så 5 beslutningsforslag fra VS. Jeg vil ikke gå i dybden med de enkelte forslag, men føler dog trang til at fremhæve nogle enkelte punkter, som jeg mener er væsentlige.

I beslutningsforslag nr. B 84 står der, »at folketingets medlemmer ikke kan visiteres eller nægtes ret til at medbringe bestemte effekter under besøget.« Jeg har en ganske udmærket fantasi, men jeg vil nu alligevel bede forslagsstillerne om at forklare, hvad det er for »effekter«, man tænker på. Jeg har ganske svært ved at se, hvorfor netop folketingsmedlemmer skulle have sådanne særlige rettigheder. Dem har vi ikke brug for.

Når der i beslutningsforslag nr. B 85 står, at vi skal sikre de indsatte strejkeret, må jeg umiddelbart sige, at det er jeg bestemt ikke enig i.

I beslutningsforslag nr. B 86 synes jeg der er meget positivt. Hvis vi kan forbedre vilkårene for de indsatte familier, er vi i det konservative folkeparti enige i, at vi skal forsøge at gøre det. Det kommende udvalgsarbejde vil sikkert kunne føre til positive resultater på dette område.

I beslutningsforslag nr. B 88 siges det, at strafafsonere bør sikres fællesskab under indsættelsen. Efter vor mening bør dette ikke ske, uden at vi forinden har haft lejlighed til at drøfte, hvilke konsekvenser det vil få.

Som det fremgår af det, jeg har sagt her, er der i de 5 beslutningsforslag enkelte dele, som vi gerne vil drøfte nærmere, men straffelovrådets udtalelser bør indgå i vore overvejelser.

Det konservative folkeparti er generelt rede til at drøfte enhver mulig og rimelig forbedring af forholdene for de indsatte og også for disses familier, men vi må nødvendigvis

[Svend Åge Petersen]

også tage hensyn til, at der er borgere, som ikke har begået noget kriminelt, der har krav på beskyttelse, at det ansatte personale i vore anstalter og arresthuse har krav på både beskyttelse og gode arbejdsforhold, og at der bør være en langt større forståelse for dem, der blev ofre for de kriminelle handlinger, der blev begået mod dem.

Til sidst vil jeg nævne, at regeringen har taget initiativ til, at der sker en væsentlig forøgelse af bevillingerne til det kriminalpræventive råd. Jeg finder egentlig, at det er det bedste, der er hændt på dette område i lang tid, og derfor bør det også ved lejligheden i dag fremhæves.

Helge Sander (V):

I den sidste gruppe forslag, vedrørende spørgsmål om indsattes rettigheder og pligter, kommer man vidt omkring, men også her gælder det, at venstre vil foretrække at afvente straffelovrådets udspil, før vi tager endelig stilling.

Ebba Strange (SF):

Så er vi kommet til den sidste del, og jeg vil starte med det forslag, der handler om arbejdspligt, fordi det, der efter min opfattelse ligger i VS' forslag, er en forestilling om, at man kan gøre livet inden for fængslets mure lig det liv, der er udenfor. Det lader sig ikke gøre. Jeg synes altså, vi skal passe på ikke at blive idealister på disse områder. Det er en unaturlig situation, det er en belastende situation, det er alt det, vi har sagt indtil flere gange i løbet af dagen i dag, og derfor er vi fælles i vores bestræbelser for at nedsætte brugen af dette afsindige magtmiddel mest muligt.

Når vi så kommer til selve livet i fængslet, er vi enige med VS i, at i så vid udstrækning som det nu er muligt i dette absurde miljø, skal folk have deres rettigheder, men lad mig prøve at sige det lidt mere konkret.

Om B 84, strejkeret. Skal det være en strejkeret ligesom den, man har på det private arbejdsmarked f.eks., hvor man jo kun har lov til at strejke i ganske særlige situationer, bl.a. i forbindelse med overenskomstforhandlinger? Skal der være overenskomstforhandlinger? I så fald mellem hvem? Mellem kriminalforsorgen på den ene side og fangerne på den anden? Mellem anstaltens ledelse på

den ene side og fangerne på den anden? Og hvis ikke der er nogen overenskomst, i hvilke tilfælde skal strejkeretten så gælde? Skal den gælde altid og uden begrænsninger? Hvad med hele det forfærdelige bodssystem, som arbejderne på det danske arbejdsmarked er underlagt i tilfælde af overenskomststridige strejker? Er der et bodssystem eller en arbejdsret, der så skal træde i funktion? Jeg synes, det er for enkelt at sige det på den måde, som VS siger det.

Derimod synes jeg, der er absolut meget god grund til at kigge på, om arbejdsmiljøreglerne bliver overholdt på de arbejdspladser, der er i fængslerne, for det er jeg ikke sikker på at de bliver alle vegne, og det var noget af det, som man bestemt kunne arbejde for.

Så kommer det med arbejdspligten. Jeg kan godt forstå, at nogle af fangerne er trætte af den arbejdspligt, og det kan jeg især i betragtning af, hvad det er for arbejde, der er mulighed for at komme til at udføre i fængslerne. Det er klart, at det er svært for de gamle anstalter, der ikke har så forfærdelig mange penge til deres rådighed til den slags ting, at følge med i den udvikling, der sker i erhvervsvirksomhederne uden for huset, men der foreligger altså arbejdsvilkår og produktionsvilkår i nogle af vore fængsler, som klart ikke virker tiltalende på de indsatte.

Derimod synes jeg, at alt det med at gøre rent, lave mad, vaske tøj og gøre alle de ting, der skal til, for at livet overhovedet kan leves i fængslerne, bør det være en pligt for de indsatte at deltage i, og derfor er jeg ikke uden videre parat til at afskaffe arbejdspligten generelt.

Derimod – og det har vi talt om før, og jeg ved, hvad der er flertallets holdning – er jeg meget indstillet på, at der skal gives en løn for det arbejde, der udføres, og hvis man ikke går på arbejde, er det løntilbageholdelse, der bliver tale om og ikke indespærring i eneceller, enrumsanbringelser og alle de andre besynderlige strafsanktioner, der sættes i værk i dag, når man ikke går på arbejde.

Så er der en af mine gamle kæpheste, og det er omfanget og kvaliteten af den undervisning, der finder sted i vore fængsler. Jeg får også en gang imellem klager fra indsatte over, at de ikke kan få den undervisning, de gerne vil have, og jeg synes, det var alle tiders, hvis man i højere grad kunne give både

[Ebba Strange]

de unge og de lidt ældre en kvalificeret undervisning, når de nu alligevel skal tilbringe deres tid dér. Det ville efter min opfattelse være det bedste alternativ til arbejdet, og det er jo også sådan, det fungerer de steder, hvor det fungerer bedst, men igen er vi jo ude for, at der er stor forskel på, hvordan livet udenfor er, og hvordan livet opleves af fangerne i de forskellige anstalter, vi har.

Vi er enige i beslutningsforslag nr. B 86 om forbedringen af forholdene for de indsatte familier. Jeg sagde på et tidligere tidspunkt, at udgangene efter min opfattelse var noget af det vigtigste, når man var indsat. En anden af de meget vigtige ting er, at familien ikke af økonomiske grunde går helt i stykker udenfor. Der er i forvejen mange skilsmisser i forbindelse med fængselsophold, og så længe vi har et arbejdspengesystem som det, vi har, bør ægtefællen derhjemme naturligvis betragtes som enlig, både hvis hun er bistandsklient, og hvis hun er arbejdende. Det betyder altså, at hun får det forhøjede børnetilskud.

Efter min opfattelse er det ikke afgørende, om rådgivning eller vejledning gives af socialforsorgen eller af kriminalforsorgen, men det er givetvis vigtigt, at der er et tilbud om rådgivning og vejledning. Det har været en spændende og lidt betagende måde, fangeene selv har organiseret en rådgivning og vejledning på, hvor de har kunnet støtte hinanden ud fra nogle fælles erfaringer. Det synes jeg har været meget positivt, og sådan har de også selv oplevet det. Men også i den gruppe er der givetvis nogle, som har brug for en forstående, mere officiel rådgivning og vejledning, fordi situationen er helt særlig, når man er fangeene.

Så er der spørgsmålet om sikringsmidler i anstalter og arresthuse. VS er indstillet på, at man ikke helt kan undvære den mulighed, det er at gribe fat i en fange og spænde ham fast i en kortere tid. Jeg tror, det er et af de allervigtigste områder at arbejde med. Vi har haft mange diskussioner her i folketinget om isolationsfængsling, men vi har ikke rigtig haft nogle diskussioner – og det peger VS også på – om isolation, når man er fange. Jeg synes, både straffecellen og enrumsanbringelsen anvendes alt for meget, så jeg vil gerne, at vi prøver at afskaffe det helt, forstået på den måde, som vi jo også har været inde på i vores generelle isolationsdebat, at

man kan flytte rundt på folk og sige, at der er nogle bestemte, som vi helst skal undgå at de er sammen med, men at man i hvert fald giver tilladelse til, at de er sammen med nogle mennesker. Vi ved jo efterhånden meget om, at den påtvungne isolation, man som menneske kan blive udsat for, virker både fysisk og psykisk kolossalt nedbrydende.

Med hensyn til kommunikation mellem folketingsmedlemmer og indsatte vil jeg sige, at jeg har heller ikke haft problemer med det, men jeg har fået rejst et problem under en samtale med en fange, og det er portoudgiften til brevene, så jeg vil godt bede justitsministeren om at kigge på, om man kan lave en lidt lempeligere bestemmelse, sådan at portoudgiften til breve til folketingsmedlemmer afholdes af institutionen.

Så vil jeg godt sige, at det er vel ikke alle slags effekter, vi skal have lov til at medbringe. Det må vel være nogle bestemte som f.eks. en båndoptager, eller også skal vi i hvert fald have dem med ud igen, når vi går.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Om disse beslutningsforslag, som jeg tager i nummerorden:

Først B 84, forslaget om at sikre uhindret kommunikation mellem folketingets medlemmer og de indsatte i anstalter og arresthuse. Jeg finder det urimeligt, at der på nogen måde kan opstå mistanke om, at breve til et folketingsmedlem kan censureres, og derfor er jeg helt ubetinget tilhænger af, at de kan afgives til afsendelse i lukket tilstand. Derimod er jeg ikke helt sikker på, at de øvrige regler, der er foreslået, om den uhindrede kommunikation, er så velvalgte, som VS selv går ud fra, men vi kan jo drøfte dem.

Jeg finder det f.eks. meget rimeligt, at det bliver fastslået, at der er visse ting, man under ingen omstændigheder må medbringe, f.eks. hash. Vi ved jo, at der også har været folketingsmedlemmer, der har været tilhængere af – og måske oven i købet stadig er det – at man frit kan ryge hash, og det er klart, at sådan noget ikke må medbringes, når det i øvrigt er vedtaget, at det er strafbart for andre.

Så er der afskaffelse af arbejdspligten. Jeg er ikke tilhænger af, at man uden videre kan blive fri for at arbejde. Jeg synes snarere, det skulle være sådan, at man havde en arbejds-

[Bernhard Baunsgaard]

ret, når man var indespærret, for hvad i alverden skal man ellers lave? Man bliver da helt tummelumsk af ingenting at skulle. Derimod har jeg allerede haft lejlighed til at sige, at vi må se på aflønningerne i fængslerne.

Anvendelse af sikringsmidler er jo først og fremmest fastspænding. Det har vi jo haft lejlighed til at diskutere vedrørende folk, der bestemt ikke er kriminelle, men blot syge, og dér har vi konstateret misbrug. Vi må naturligvis også sikre os, at der er et rimeligt tilsyn med folk, der fastgøres, men ligefrem at give dem deres egen faste vagt mener jeg er overdrevet.

B 86: forslag om forbedring af vilkårene for familier. Jeg mener, at en indsats familie må bruge den mulighed, som eksisterer for alle i dette land, nemlig at henvende sig til socialrådgivningen og få bistandshjælp. Det ville være urimeligt, om vi pludselig gav et ægtepar en særstilling, fordi den ene har begået en lovovertrædelse, og det er jo faktisk det, der ligger i dette forslag.

B 88 om strafsoneres krav på fællesskab. Jeg tror, at de fleste mennesker er selskabsmennesker, og at de gerne vil kommunikere med andre, så det er et meget alvorligt indgreb i menneskerettighederne at isolere dem. Men så vil jeg også pege på, at vi må passe på ikke at lave sådanne regler, at vi fjerner adgangen for dem, der ikke ønsker at deltage i noget fællesskab, til at være alene. Den mulighed må fortsat eksistere.

Men som sagt: især B 84 mener jeg at vi skal drøfte alvorligt.

Birgith Mogensen (CD):

Vi lever i et demokratisk land, hvor ethvert folketingsmedlem og parti selvfølgelig har ret til at fremsætte de forslag, man mener er relevante. Om de så er seriøse, er en anden sag.

Her har vi 5 forslag, hvoraf kun forslaget om forbedring af vilkårene for familier, faste samleverer m.fl. til indsatte i anstalter og arresthuse kan give inspiration til forbedringer. Debatten skal føres på et andet grundlag, og CD kan derfor ikke medvirke på nuværende tidspunkt. Vi vil afvente straffelovrådets udtalelser angående en straffuldbyrdelseslov og må derfor afvise forslagene.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med den foregående ordfører i, at mange af de problemer, der behandles her, må henvises til straffuldbyrdelseslovudvalget. Det er ikke muligt for os at gå ind i alle detaljer, men der er nogle ganske enkelte ting, som jeg vil pege på.

Jeg mener, det må være en ret – det er jeg enig med hr. Bernhard Baunsgaard i – for folk, der opholder sig i fængsel, at have noget at tage sig til. Jeg synes, det værste må være bare at sidde hen.

Men det, der sådan set optager mig og kristeligt folkeparti mest, er spørgsmålet om familierne. Det er jo sagt flere gange, at det at komme i fængsel ikke bare rammér den indsatte, men også de pårørende, og jeg kunne godt tænke mig, om justitsministeren i retsudvalget kunne sige noget om, hvad man egentlig gør for at sikre indsattes børn. I mange tilfælde er det jo moderen, der bliver indsat, og jeg synes, det er ganske urimeligt, at et lille barn i en lang periode ikke får lejlighed til at se sin mor. Jeg tænker på, hvilke psykiske skader barnet kan pådrage sig, som det kan blive meget kostbart for samfundet at reparere senere hen.

Jeg har også haft lejlighed til med retsudvalget at besøge nogle fængsler og tale med indsatte, og flere beklagede sig. F.eks. var der to indsatte ægtefæller, der var anbragt meget langt fra hinanden og kun fik mulighed for at se hinanden meget, meget sjældent, men man havde ikke råd til at bringe dem sammen. Spørgsmålet er, om man ikke skal se på, om der er muligheder for at bevare samkvemet mellem ægtefæller og mellem forældre og børn. Det er urimeligt, synes jeg, som det foregår i dag, og mange af de indsatte problemer angik da også den betydning, det havde for dem, og konsekvenserne af det. Mange følte faktisk, at de fik dobbelt straf: først en straf for det, de havde gjort, og så en straf ved at blive afskåret fra deres familie. Jeg håber, at der meget hurtigt kan sættes ind her, sådan at vi kan få nogle mere menneskelige forhold, navnlig af hensyn til børnene, som det – ifølge henvendelser, jeg har fået – er rent fortvivlende for, og jeg vil godt spørge justitsministeren, hvordan det ligger med hensyn til for indsatte at have mindre børn med, ikke bare børn under 1 år, men også 2–3 års børn, som ellers i lange perioder ikke ser deres forældre.

Poulsgaard (FP):

Vi er enige med venstresocialisterne i B 84. Det er fuldstændig urimeligt, hvis det virkelig er rigtigt, at man forhindrer folketingsmænd i at kommunikere med dem, der er indsat. Det er vi i hvert fald enige i.

Så kommer vi til B 85, afskaffelse af arbejdspligten. Det er vi ikke enige i. Det er jo sådan i dag, at når man bliver indsat, får man forelagt en seddel, og så skal man skrive på, om man kan beskæftige sig selv. Så fremt man kan beskæftige sig selv i et vist antal timer, er der ingen arbejdspligt, og derfor er arbejdspligten i og for sig afskaffet. Den er der kun for de mennesker, der ikke kan beskæftige sig selv, og da må det egentlig være sundt at have lidt at lave.

Det var de to forslag, vi havde kommentarer til. Resten har jeg ingen kommentarer til.

Lenger (VS):

Jeg forstod hr. Poulsgaards sidste bemærkning på den måde, at der ikke gjaldt nogen arbejdspligt for dem, der arbejdede i forvejen. Det synes jeg egentlig ikke der er noget særlig nyt i, sådan er det jo mange steder i samfundet.

Jeg vil gerne starte med beslutningsforslag nr. B 84.

Hr. Poulsgaard sagde, at det kunne ikke være rigtigt at forhindre folketingsmedlemmer i at kommunikere med de indsatte i fængslerne. Det gør man heller ikke, og det er heller ikke det, vi vil sige med bemærkningerne her. Det, vi vil sige, er, at folketingets medlemmer må have krav på den samme sikkerhed mod, at breve åbnes, gennemlæses eller på anden måde kontrolleres, som en lang række andre offentlige institutioner har. Vi har en særstilling i forhold til de fleste mennesker med hensyn til at kommunikere med de indsatte i fængslerne, men vi har ikke samme særstilling, som f.eks. justitsministeren har. Når ministeren her præciserer, at breve, der afleveres til afsendelse til folketingets medlemmer i åben tilstand, aldrig gennemlæses, lyder mit logiske spørgsmål selvfølgelig, hvorfor de så overhovedet skal afleveres i åben tilstand. For os er det et spørgsmål om et princip, at folketingets medlemmer skal kunne kommunikere lige så uhindret, som så mange andre offentlige institutioner kan, med de indsatte i fængslerne, og

det er den sammenligning, man skal se på. Samtidig er det et spørgsmål om tillid.

De effekter, jeg tænker på i denne forbindelse – det vil jeg gerne sige til hr. Svend Åge Petersen – er primært, som vist også fru Ebba Strange sagde det, en båndoptager, og jeg er enig med fru Ebba Strange i, at selvfølgelig tager man den med igen. Det er effekter af den karakter, jeg tænker på, og jeg gik ud fra, at det var en selvfølge, at folketingsmedlemmer ikke bringer hash, spiritus eller våben ind i fængslet. Det burde være en selvfølge, og vi har i hvert fald betragtet det som så stor en selvfølge, at vi ikke har skrevet det, men det kan da godt være, at vi skulle have gjort det.

Om arbejdspligten siger hr. Torben Lund, at han synes, den er resocialiserende. Det synes vi ikke. Vi mener tværtimod, at det ville være resocialiserende at bestemme over sig selv og herunder bestemme, om man vil arbejde eller ej. Det er jo tit sådan, når vi diskuterer kriminalpolitikken, at vi må stå og lede efter områder, som vi kan give fangerne lov til at bestemme over selv, fordi det er vigtigt, at de i stort omfang selv bestemmer og er med til at udvikle et ansvar og få et ansvar for sig selv, og her falder arbejdspligten ligefor som et område, hvor det ikke vil skade andre, og hvor det ikke er forbundet med særlig uheldige konsekvenser at give dem en selvbestemmelsesret. Tværtimod kunne man bruge dette område som et af de områder, der er resocialiserende, ved at fangen er pålagt et ansvar for sig selv og for sit eget liv.

Fru Ebba Strange sagde i den forbindelse, at det så ud, som om forslagsstillerne lå under for den forestilling, at livet inden for murene skulle kunne være ligesom det udenfor. Jeg beklager, hvis det ser sådan ud; det har i hvert fald ikke været meningen, det har vi også sagt i andre af forslagene, og fru Elisabeth Bruun Olesen sagde det også i sit indlæg her i formiddags. Det er klart, at udgangspunkterne er helt forskellige, men vi har valgt at beskæftige os med alle disse konkrete ting, selv om vi dybest set godt ved, at der selvfølgelig er friheden til forskel, og at det er en væsentlig forskel, der gør, at samfundet inden for og uden for murene naturligvis aldrig nogen sinde bliver ens.

Fru Ebba Strange spurgte også, om en afskaffelse af arbejdspligten og en brug af

[Lenger]

strejkeretten skulle indebære, at der skulle være overenskomstforhandlinger. Herom vil jeg gerne sige, at det er et spørgsmål, som vi synes der skal tages stilling til i forbindelse med fangelønsforslaget, som jo har været til første behandling her i salen, og hvori der faktisk er indbygget en ganske bestemt automatik med hensyn til disse forhold. Et af principperne er netop, at det arbejde, som fangen udfører i fængslet, skal gøre vedkommende dagpengeberettiget. Det bliver man kun ved at være medlem af en A-kasse, og vi synes i øvrigt, det ville være en udmærket idé, om de samme fanger var fagligt organiserede.

Hr. Bernhard Baunsgaard sagde om arbejdspligten, at han ikke ville afskaffe den, men så vidt jeg forstod, ville han indføre en arbejdsret. Det er faktisk også det, vi har ment med forslaget, så det er vi helt enige i.

Jeg synes, det var meget skuffende, at justitsministeren slet ikke omtalte beslutningsforslag nr. B 86. Det er for os noget meget centralt i diskussionen om recidivrisikoen, og der ligger en lang række principielle spørgsmål i det, fordi det netop er i forholdet til den indsatte familie, samlever, pårørende, venner og andre, man kan opleve de helt utilsigtede virkninger af en dom. Det er dem, der primært bliver uskyldigt ramt – de er i hvert fald meget sjældent skyldige selv – og samtidig sker der det, som alle ved, at når et menneske sidder i fængsel, bryder samlivet, ægteskabet, forholdet, hvad man nu har haft, meget ofte sammen, inden man kommer ud. Det er noget, der betyder utrolig meget for mulighederne for at leve på en tilfredsstillende måde bagefter. Samtidig ved vi også, at det, at man føler, at man overlader familien til nogle dårlige vilkår, at man ligesom lader familien i stikken, når man bliver indsat, er noget af det, der virkelig nager og gør ondt, og det er grunden til, at vi har betragtet dette forslag om de indsatte familier som noget meget centralt både af humane grunde og på grund af overvejelser over recidivrisikoen.

Jeg bemærkede, at hr. Torben Lund gerne ville være med til den del af forslaget, der går ud på, at ægtefællen til en indsat reelt skal betragtes som enlig forsørger. Fru Ebba Strange sagde vist ikke noget om det, men jeg går ud fra, at hun er enig, og derfor synes jeg, det havde været rart, hvis hr. Bernhard Baunsgaard ville have forholdt sig til lige

præcis det område, for problemet er meget akut. Vi har det hængende i situationer, hvor f.eks. en indsat gifter sig med en enlig, der har et barn, og i og med, at den indsatte gifter sig – hvilket der kan være mange gode grunde til og mange gode formål med, ikke mindst kriminalpolitisk – mister denne enlige mor en del af sit børnetilskud. Det er en helt konkret situation, som vi synes er meget uheldig, fordi det jo kan betyde, at den støtte, som fangen måske kunne have fået gennem det ægteskab, er noget, man overvejer økonomisk en ekstra gang. Det er jo ikke så store økonomiske muligheder, som fangen tilfører det ægteskab, og lige præcis det enkelte punkt, som jeg altså sporede at hr. Torben Lund og fru Ebba Strange ville være med til, kunne det have været rart også at få hr. Bernhard Baunsgaards holdning til.

Der er en lang række andre bemærkninger, man kunne komme med omkring forholdet til familier, men det gælder selvfølgelig på dette som på så mange andre områder, at det er lapper i forhold til den mere overordnede kriminalpolitik, som vi havde til diskussion i formiddags. Jeg er i øvrigt glad for, at det var et punkt, hvor hr. Svend Åge Petersen forholdt sig relativt positivt, og fru Inger Stilling Pedersen gjorde det også. For mig at se er et af de områder, vi må diskutere meget mere, spørgsmålet om forholdet til familien og de pårørende.

I forbindelse med beslutningsforslag nr. B 87 om sikringsmidler var hr. Svend Åge Petersen inde på spørgsmålet om, at man også skulle beskytte personalet. Der vil jeg godt bede hr. Svend Åge Petersen være opmærksom på, at vi faktisk har defineret den anvendelse af sikringsmidler, som vi synes er acceptabel til fiksering. De kan bruges for at beskytte fangen selv og andre, og her tænkes jo selvfølgelig både på den pågældende selv, på medfangerne og naturligvis på personalet, så den definition har vi med i forslaget.

Men i øvrigt har lige præcis spørgsmålet om brug af sikringsmidler i fængslerne ikke fået alt for mange kommentarer, og derfor vil jeg godt understrege, at for en indsat, der lever afsondret i forhold til andre mennesker, er det ekstra ydmygende ikke blot at blive spærret inde i et rum for sig selv, men også at blive fastspændt i det rum og ligge alene i det rum. Det er en utrolig ydmygende oplevelse. Samtidig ved vi også, at af de brække-

[Lenger]

de arme og andre skader, der opstår i fængslerne, opstår langt de fleste i forbindelse med anbringelse i sikringscelle.

Jeg skal ikke i denne forbindelse diskutere skyld eller ikke skyld, men det, der er afgørende, er, at konfrontationerne meget tit opstår omkring denne situation, ikke mindst fordi den faktisk er så ydmygende og belastende for dem, der anbringes i sikringscellen. I 1983 skete det 388 gange, at man brugte sikringscellen, og selv om der altså er anbefalet tilbageholdenhed i brug af disse midler, så sker det trods alt mere end én gang om dagen i et eller andet fængsel.

Der er en enkelt ting i den forbindelse. Nu har fru Birgith Mogensen ikke været særlig talende i dag, hun har i hvert fald ret generelt afvist forslagene, og jeg ville egentlig netop benytte dette forslag til at complimentere fru Birgith Mogensen for, at det jo var hende, som rejste spørgsmålet over for justitsministeren, om der ikke burde kunne pålægges et lægeligt ansvar: hvis lægen accepterede, at en fange lå fastspændt gennem længere tid, burde det da ikke være sådan, at lægen faktisk kunne kræve, at fangen blev løsnet fra sin fiksering? Og det havde jeg egentlig glædet mig meget til at kunne complimentere fru Birgith Mogensen for, fordi hun ikke har været så meddelssom i dag, og fordi jeg synes, det var nogle meget fornuftige synspunkter, fru Birgith Mogensen ved den lejlighed gav udtryk for. Jeg har med meget stor omhu udvalgt det eksempel.

Hvad angår spørgsmålet om isolation, så sagde justitsministeren, at enrumsanbringelse kun fandt sted, når det var absolut nødvendigt. Det er ikke korrekt. Ja, selvfølgelig afhænger det af øjnene, der ser, men mellem 35 og 40 pct. af enrumsanbringelserne sker på grund af arbejdsvægring, og det betragter jeg i hvert fald ikke som noget, der er absolut nødvendigt. Hvis vi skal overveje de muligheder, at man af forskellige grunde kan have behov for at afsondre bestemte fanger fra andre fanger i fængslerne, så skal det efter min opfattelse være, når helt andre hensyn skal varetages: hensynet til den pågældendes sikkerhed, andres sikkerhed, risiko for flugt f.eks., risiko for hærværk, eller hvad man kunne forestille sig. Men som en foranstaltning på grund af arbejdsvægring mener jeg ikke at man skal kunne anvende hverken isolation eller enrumsanbringelse, og derfor

er jeg uenig med ministeren, når han siger, at enrumsanbringelse kun sker, når det er absolut nødvendigt. Mellem 35 og 40 pct. af tilfældene, det anvendes i, er efter min opfattelse fuldstændig unødvendige.

Jeg har især omkring det forslag bidt mærke i, at hr. Torben Lund godt ville se lidt på den praksis, der følges, og det er jeg glad for, for det kan da om ikke andet rette nogle øjer mod forholdene, hvilket i sig selv kan være med til at forbedre dem.

Og til slut vil jeg så omkring isolations-spørgsmålet sige til hr. Bernhard Baunsgaard, der siger, at vi jo ikke må risikere at spærre for dem, der gerne vil være alene, at vi har netop også udformet forslaget på denne måde, at det er et spørgsmål om de indsattes ret til fællesskab. Det er sandelig ikke vores hensigt at foreslå, at de skal have *pligt* til fællesskab, det må være op til dem selv.

Man kunne godt i den forbindelse begynde at diskutere skadevirkningerne, og der er ingen tvivl om, at når vi kender til skadevirkningerne af isolation i så mange andre sammenhænge, så vil de selvfølgelig være forstærket, når man isolerer i en i forvejen meget omfattelig situation, som nu indespærring er. Bedre bliver det ikke af, at netop i de faciliteter, hvor man foretager isolation i form af straffecelle, har man de dårligste og mest beskidte forhold, der overhovedet findes i fængslerne.

Jeg vil slutte med at sige, for nu er det jo den sidste gruppe af forslag, der behandles her, at jeg har forstået på justitsministeren, at en lang række af de problemer, som VS har rejst med disse forslag, er noget, som han vil vende tilbage til, dels når straffelovrådet har udtalt sig, dels når Dahlgaardudvalget har udtalt sig, og det imødeser vi naturligvis med stor spænding. Men noget af det første, som vil blive nødvendigt at foretage i forbindelse med de her forslag, når de kommer til behandling i retsudvalget, er at få et meget klart svar fra justitsministeren på, hvad det egentlig er, straffelovrådet i forvejen er i gang med på de her områder, hvad det er, ministeren på baggrund af disse forslag vil sætte straffelovrådet i gang med, og hvornår vi kan forvente at der sker noget fra Dahlgaardudvalget. Det forstår jeg at ministeren vil besvare i retsudvalget. Det er meget nødvendigt, for hvis det er sådan, at der skal gå 3-4 år, så har vi jo endnu en gang oplevet

[Lenger]

den situation, at i og med, at vi nedsætter et udvalg eller en kommission, så spærrer vi i virkeligheden for de gode formål, som vi gerne ville opnå, idet vi udsætter al stillingtagen i flere år.

Endelig er det også en af mine konklusioner på de fire debatter, som vi har haft i dag, at de to forslag, hvor det vil være muligt hurtigst at foretage nogle forbedringer, er omkring det, den forrige debat omfattede, nemlig spørgsmålet om udgangstilladelser og prøvelsladelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 186:

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. (Foræling af radio- og fjernsynsprogrammer ved hjælp af fællesantenneanlæg m.v.).

(Fremsat 20/2 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tastesen (S):

Med det foreliggende lovforslag bekræftes hybridnetaftalen mellem socialdemokratiet og regeringen endnu en gang, og der er efter min mening ingen grund til at fortsætte debatten fra i tirsdags. Derimod vil vi gerne drøfte den del af lovforslaget, der vedrører fremførelse af udenlandsk TV og forbindelsen over til en beslutning om nye muligheder for dansk TV.

Her vil jeg først erklære mig enig med regeringens bemærkninger i lovforslaget, at den nye åbning kun gælder udenlandsk TV,

og at lovforslaget ikke åbner for dansk TV sendt fra udlandet. Den lovgivning, der skal give et øget dansk TV-udbud, skal ikke indad bagdøren, men indad fordøren, byggende på beslutninger, som vi tager her i folketinget. Vi vil gerne efterlyse tidspunktet for disse forhandlinger. Da vi blev enige om hybridnetaftalen i december, foreslog statsministeren, at vi genoptog forhandlingerne om et landsdækkende TV2 sidst i januar. I morgen har vi den 1. marts, og foråret er vel så sagte på vej, men hvornår får vi forår med hensyn til et dansk TV2, vil jeg gerne spørge regeringen om. Vi venter på statsministeren, som var til stede forleden dag, men ikke er her i dag, men vi er så heldige at have både kulturministeren og trafikministeren til stede her, så hvis statsministeren ikke havde tid, er der vel andre medlemmer af regeringen, som kan tage et initiativ her.

Vi har jo meddelt, at vi kommer uden forhåndsbetingelser, men vi har vore klare bud på, hvordan det skal gøres, ligesom vel regeringen har sin mening. Eller har man fire meninger, og er dette årsagen til, at forhandlingerne endnu ikke er kommet i gang efter nytår? Vi må indtil videre konstatere, at regeringen ikke har overholdt sin del af aftalen, da vi sluttede forhandlingerne om et hybridnet, nemlig at vi i forlængelse af den aftale skulle drøfte TV2. Regeringen skal vide, at nok anser vi det for vigtigt, at befolkningen får uhindret adgang til udenlandsk TV, men vore ønsker er mindst lige så stærke om, at der gennemføres et værn for dansk sprog og kultur ved, at vi får to landsdækkende TV-kanaler.

To landsdækkende kanaler, uafhængige af hinanden, vil kunne give os et bredt udsnit af hele det pulserende liv i vort samfund. Det er nødvendigt at sørge for, at det danske sprog anvendes i et meget stort antal udsendelser. Alle sider af det danske samfund må belyses, og alle miljøer og befolkningsgrupper må kunne komme til orde på vort eget sprog. Dansk film, som kan risikere at blive skubbet til side for en helt overvældende udenlandsk filmproduktion, må sikres en fast plads og på sådanne vilkår, at der kan sikres kunstnerisk og folkelig bredde i sådanne film. Udsendelser, som på grund af deres emne kun henvender sig til en mindre del af befolkningen, men som alligevel er vigtige brikker til oplevelse og beskrivelse af sam-